MAKTABGACHA TA’LIMDA OTA ONALAR PEDAGOGIK MADANIYATINI XORIJIY TAJRIBALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYALARI

Qambarov Abdujabbor Boxroliyevich
Namangan davlat pedagogika institute
Maktabgacha ta’lim kafedrasi (PHD) dotsenti
abdujabborqambarov@gmail.com
Tursunova Robiya Ravshanbek qizi
Namangan davlat pedagogika instituti
Ta’lim tarbiya nazariyasi va metodikasi (maktabgacha ta’lim) yo‘nalishi
1-bosqich magistranti
robiyaxontursunova@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur tezisda maktabgacha ta’lim tizimida ota-onalar pedagogik madaniyatini xorijiy tajribalar asosida rivojlantirish texnologiyalarining mazmun-mohiyati, pedagogik ahamiyati va amaliy imkoniyatlari tahlil qilinadi. Xorijiy davlatlarda ota-onalar bilan ishlashning zamonaviy pedagogik yondashuvlari, innovatsion texnologiyalari hamda ularning bola tarbiyasi va rivojlanishidagi samaradorligi yoritiladi. Shuningdek, ota-onalar pedagogik madaniyatini rivojlantirishda hamkorlik, interaktiv metodlar va raqamli texnologiyalardan foydalanishning o‘rni ochib beriladi. Ushbu tajribalarni milliy ta’lim tizimiga moslashtirishning pedagogik imkoniyatlari ham tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: maktabgacha ta’lim, ota-onalar pedagogik madaniyati, xorijiy tajriba, pedagogik texnologiyalar, hamkorlik, innovatsion yondashuv, oilaviy tarbiya, raqamli texnologiyalar.

Аннотация: В работе анализируются сущность, педагогическое значение и практические возможности технологий развития педагогической культуры родителей в системе дошкольного образования на основе зарубежного опыта. Освещаются современные педагогические подходы и инновационные

технологии работы с родителями, применяемые в зарубежных странах, а также их эффективность в воспитании и развитии детей. Особое внимание уделяется роли сотрудничества, интерактивных методов и цифровых технологий в развитии педагогической культуры родителей. Рассматриваются возможности адаптации данного опыта к национальной системе образования.

Ключевые слова: дошкольное образование, педагогическая культура родителей, зарубежный опыт, педагогические технологии, сотрудничество, инновационный подход, семейное воспитание, цифровые технологии.

Annotatsion: This thesis analyzes the essence, pedagogical significance, and practical possibilities of technologies for developing parents’ pedagogical culture in preschool education based on foreign experience. It highlights modern pedagogical approaches and innovative technologies used in working with parents in foreign countries, as well as their effectiveness in child upbringing and development. Special attention is given to the role of cooperation, interactive methods, and digital technologies in improving parents’ pedagogical culture. The study also examines the possibilities of adapting foreign experience to the national education system.

Keywords: preschool education, parents’ pedagogical culture, foreign experience, pedagogical technologies, cooperation, innovative approach, family education, digital technologies.

Maktabgacha ta’lim tizimida ota-onalar pedagogik madaniyatini rivojlantirish masalasi bugungi kunda ta’lim-tarbiya samaradorligini ta’minlashning muhim omillaridan biri sifatida alohida dolzarblik kasb etmoqda, chunki bolaning har tomonlama rivojlanishi nafaqat ta’lim muassasasidagi pedagogik faoliyatga, balki oiladagi tarbiyaviy muhit va ota-onalarning pedagogik saviyasiga ham bevosita bog‘liqdir. Zamonaviy ta’lim konsepsiyalarida bola tarbiyasiga kompleks yondashuv ustuvor ahamiyatga ega bo‘lib, bunda maktabgacha ta’lim tashkiloti, pedagog va ota-onalar o‘rtasidagi hamkorlik muhim pedagogik mexanizm sifatida qaraladi. Shu nuqtai nazardan, ota-onalar pedagogik madaniyatini rivojlantirishga qaratilgan texnologiyalarni takomillashtirish va ularni xalqaro tajribalar asosida boyitish zarurati

yuzaga kelmoqda. Xorijiy davlatlar tajribasi shuni ko‘rsatadiki, rivojlangan ta’lim tizimlarida ota-onalarni pedagogik jarayonning faol subyekti sifatida jalb etish, ularning pedagogik bilim va ko‘nikmalarini muntazam rivojlantirib borish bolalar tarbiyasi hamda ijtimoiy moslashuviga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Ayniqsa, raqamli texnologiyalar, trening dasturlari, interaktiv seminarlar va oilaviy maslahat markazlari asosida tashkil etilgan zamonaviy pedagogik yondashuvlar ota-onalar bilan ishlash samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, xorijiy tajribalarni milliy qadriyatlar va mahalliy ta’lim tizimi xususiyatlariga moslashtirish masalasi ham muhim metodologik yondashuvni talab etadi, chunki har qanday ilg‘or tajriba bevosita emas, balki ijtimoiy-madaniy muhitga mos ravishda joriy etilgandagina samarali natija beradi. Shu bois maktabgacha ta’limda ota-onalar pedagogik madaniyatini xorijiy tajribalar asosida rivojlantirish texnologiyalarini ilmiy jihatdan tahlil qilish, ularning samarali jihatlarini aniqlash va amaliyotga tatbiq etish bugungi ta’lim tizimi oldida turgan dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Maktabgacha ta’lim tizimida ota-onalar pedagogik madaniyatini rivojlantirish masalasi bugungi kunda ta’lim-tarbiya samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biri sifatida qaralmoqda, chunki bolaning shaxs sifatida shakllanishida oilaviy muhit va ota-onalarning pedagogik saviyasi hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Pedagogik madaniyat ota-onalarning bola tarbiyasi, uning yosh va individual xususiyatlari, psixologik rivojlanish bosqichlari hamda zamonaviy ta’lim-tarbiya usullari haqidagi bilim, ko‘nikma va munosabatlar tizimini o‘z ichiga oladi. Shu sababli ota-onalar pedagogik madaniyatining yetarli darajada shakllanganligi bolalarning intellektual, ijtimoiy va ma’naviy rivojlanishiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Xorijiy davlatlar tajribasi shuni ko‘rsatadiki, rivojlangan ta’lim tizimlarida ota-onalar pedagogik jarayonning teng huquqli va faol ishtirokchisi sifatida qaraladi hamda ularning pedagogik savodxonligini oshirishga qaratilgan maxsus texnologiyalar tizimli ravishda amalga oshiriladi. Jumladan, Finlandiya, Germaniya, Yaponiya va Janubiy Koreya kabi davlatlarda ota-onalar uchun treninglar, seminarlar, konsultativ markazlar va oilaviy rivojlantiruvchi dasturlar tashkil etilib, ular orqali oiladagi pedagogik

muhitni sog‘lomlashtirishga erishilmoqda. Mazkur tajribalar ota-onalarni nafaqat pedagogik bilim bilan qurollantirish, balki ularni farzand tarbiyasida faol va mas’uliyatli subyekt sifatida shakllantirishga xizmat qilmoqda.

Xorijiy tajribalar asosida ota-onalar pedagogik madaniyatini rivojlantirish texnologiyalarining muhim jihatlaridan biri ularning innovatsion va interaktiv xarakterga ega ekanligida namoyon bo‘ladi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar ota-onalar bilan ishlashda an’anaviy shakllar bilan cheklanib qolmay, balki raqamli platformalar, onlayn maslahatlar, masofaviy seminarlar, mobil ilovalar va virtual muloqot vositalaridan keng foydalanishni nazarda tutadi. Ayniqsa, Yevropa davlatlari tajribasida ota-onalar bilan individual ishlashga yo‘naltirilgan texnologiyalar samarali natija bermoqda, chunki bunda har bir oilaning ehtiyojlari, ijtimoiy sharoiti va pedagogik tayyorgarlik darajasi hisobga olinadi. Shu bilan birga, ota-onalar pedagogik madaniyatini rivojlantirishda pedagog va ota-onalar o‘rtasidagi hamkorlik, o‘zaro ishonch va muloqot tamoyillari alohida ahamiyat kasb etadi. Bunday yondashuv bolaga nisbatan yagona pedagogik pozitsiyani shakllantirish, tarbiyadagi ziddiyatlarni kamaytirish hamda ta’lim-tarbiya jarayonining uzluksizligini ta’minlash imkonini beradi. Natijada ota-onalar pedagogik jarayonning oddiy kuzatuvchisi emas, balki uning faol va mas’uliyatli ishtirokchisiga aylanadi.

Maktabgacha ta’lim tizimiga xorijiy tajribalarni joriy etish jarayoni ularni milliy qadriyatlar, mentalitet va mahalliy pedagogik muhit xususiyatlariga moslashtirishni talab etadi, chunki har bir jamiyatning tarbiyaviy an’analari va ijtimoiy munosabatlari o‘ziga xos xarakterga ega. Shu sababli xorijiy texnologiyalarni to‘g‘ridan-to‘g‘ri qo‘llash emas, balki ularning samarali jihatlarini milliy ta’lim tizimi bilan uyg‘unlashtirish muhim metodologik yondashuv hisoblanadi. O‘zbekiston sharoitida ota-onalar pedagogik madaniyatini rivojlantirishda oilaviy qadriyatlar, milliy tarbiya an’analari va ma’naviy omillarni inobatga olish pedagogik samaradorlikni oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ota-onalar bilan ishlashning yangi shakllarini yuzaga keltirib, pedagogik hamkorlik imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Masalan, onlayn platformalar orqali

pedagogik maslahatlar berish, virtual seminarlar tashkil etish va elektron metodik materiallardan foydalanish ota-onalarning pedagogik bilimlarini muntazam oshirib borishga yordam beradi. Demak, xorijiy tajribalar asosida ota-onalar pedagogik madaniyatini rivojlantirish texnologiyalarini ilmiy asosda o‘rganish, ularning samarali jihatlarini milliy ta’lim tizimiga moslashtirish va amaliyotga joriy etish maktabgacha ta’lim sifatini oshirishning muhim shartlaridan biri hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta’limda ota-onalar pedagogik madaniyatini xorijiy tajribalar asosida rivojlantirish texnologiyalari ta’lim-tarbiya jarayonining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi, chunki bolaning har tomonlama rivojlanishi oila va ta’lim muassasasi hamkorligining qay darajada yo‘lga qo‘yilganligiga bevosita bog‘liqdir. Xorijiy davlatlar tajribasi ota-onalarni pedagogik jarayonning faol ishtirokchisiga aylantirish, ularning pedagogik bilim va ko‘nikmalarini zamonaviy texnologiyalar asosida rivojlantirish bolalar tarbiyasi va ijtimoiy moslashuviga ijobiy ta’sir ko‘rsatishini namoyon etmoqda. Ayniqsa, raqamli texnologiyalar, interaktiv treninglar, masofaviy seminarlar va individual pedagogik yondashuvlar ota-onalar bilan ishlash samaradorligini oshirishda muhim vosita sifatida xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, xorijiy tajribalarni milliy qadriyatlar, oilaviy an’analar va mahalliy pedagogik muhit xususiyatlariga moslashtirish zarurligi ham alohida ahamiyatga ega, chunki pedagogik texnologiyalar aynan milliy muhit bilan uyg‘unlashgandagina yuqori natija beradi. Demak, ota-onalar pedagogik madaniyatini rivojlantirishga qaratilgan zamonaviy texnologiyalarni ilmiy asosda o‘rganish va amaliyotga tatbiq etish maktabgacha ta’lim tizimini takomillashtirish, pedagogik hamkorlikni mustahkamlash hamda barkamol avlodni tarbiyalashning muhim shartlaridan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligi. Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo‘yiladigan davlat talablari. — Toshkent, 2022.

2. Sh. A. Abdullayeva. Maktabgacha ta’lim pedagogikasi. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
3. R. Mavlonova. Pedagogika nazariyasi va tarixi. — Toshkent: O‘qituvchi, 2019.
4. UNESCO. Early Childhood Care and Education: Global Report. — Paris: UNESCO Publishing, 2020.
5. OECD. Starting Strong III: A Quality Toolbox for Early Childhood Education and Care. — Paris: OECD Publishing, 2012.
6. L. S. Vygotsky. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. — Cambridge, MA: Harvard University Press, 1978.
7. Jean Piaget. The Psychology of the Child. — New York: Basic Books, 2000.